

„НРАВИТЕ НА БЪЛГАРИТЕ, ТОВА СА НРАВИТЕ НА НАШИТЕ ШВЕЙЦАРСКИ И САВОЙСКИ СЕЛЯНИ“

КЛЮЧОВ ВЪПРОС: С какво българинът прави впечатление на западноевропейец?

Док. 1. Българите през XV–XVII в.

А.

[...] Като се пръсна из страната вестта как нашите хора [кръстоносците] побеждават неверниците [при Тутракан и Русе], християните, живеещи в България, се пробудиха, сговориха се и заявиха, че не желаят повече да понасят турското господство. Решиха и натовариха на коли и каруци всичките си имуществва, жени и деца, като отведоха целия си добитък с тях, за да се предадат на господаря на Влахия [Влад Дракул]. [...] Но турците, които узнали, че споменатите българи са се разбунтували, ги преследвали с около 800–1000 души.

После споменатият влашки господар поиска от кардинала и господин Ваврен да благоволят да го подпомогнат да прехвърли тези български християни отвъд реката Дунав, за да ги постави в страната си извън опасност. Три дни и три нощи ги прекарваха, понеже бяха 12 000 души, мъже, жени и деца, извън багажа и добитъка [...], когато всички преминаха реката, влашкият господар изрази доволството си, че е овладял толкова многоброен народ, и казваше, че българският народ се състои от много храбри люде.

Валери дьо Ваврен (1445)*

** В скоби са дадени годините, през които са направени пътешествията*

Б.

[...] Тъй като дързостта на турците е непоносима за тях, те се оттеглят в отдалечените места и си избират мирно убежище, макар и с неплодородна земя, а добрите земи оставят на по-силните.

Това, което видях тук, ме наведе на мисълта, че благородничеството, което толкова много се почита, е нещо незначително и подчинено на съгбата.

Никола дьо Николе (1551)

В.

[...] Левантинските християни се пробуждат обаче навсякъде и копнеят за помощта на европейските князе. Изглежда, че имат някакви надежди по отношение на лигата.

Луи Жедоен – Турчина (1623–1624)

Док. 2. Българите през XVIII в.

А.

Това е според мен най-любезният народ [местното население] и ми се вижда, че няма страна, където се проявява толкова гостоприемство.

Пол Люка (1706, 1714)

Б.

[...] Облеклото на мъжете е почти същото като това на планинците от Оверн, с бродерия по белъто и ризата. Изглеждат по-малко нещастни от нашите селяни; по характер изглеждат също по-кротки и по-общителни. На вид тялото им е сухо и слабо охранено, но са много пъргави. Очите им и целият им облик имат нещо от вида на козите; за тази прилика особено допринася плоската капа, покрита с гъсти, твърди, черни влакна.

Граф Д'Отрив (1785)

В.

Българите [...] това население обича земеделието и мирния живот. Селата им имат сиромашки изглед, белег на слабото усърдие на жителите. Многобройните стага и земи, които са в състояние да обработват, съставляват цялото му богатство. Много са гостоприемни към всички пътници.

Фериер дьо Совбъов (1778)

Г.

Българинът [...] оре с риза, антерия, широки потури, украсени с шевици от разноцветна вълна. Това облекло винаги е много чисто, има блясък и някакво изящество, особено лете; тогава шевицата се откроява на съвсем белите памучни платна, тъкани от жените във всеки дом.

Еспри-Мари Кузинери (70-те – 90-те години на XVIII в.)

Д.

Още от времето на Византийската империя тази провинция [България] е била населена от войнствен народ, който често е нанасял поражение на императорските войски. През следващите епохи и след падането им под турска власт българите запазили някои черти на независимост. Скрити в своите планини, те обикновено ги напускат само за да се присъединят към бунтовниците, които понякога всяват в Константинопол [...].

Франсоа Пуквил (1798–1801)

Док. 3. Българите през XIX в.

[...] Там можах да проуча вътре в самите семейства нравите на българите; това са нравите на нашите швейцарски и савойски селяни: тези хора са простовати, меки, работливи, изпълнени с уважение към свещениците си и с усърдие към религията си. Българите са няколко милионно население, което непрекъснато расте. Те живеят в големи села и в малки градове, отделени от турците [...]. Те презират и мразят турците; те са напълно зрели за независимостта си [...]. Страната, която обитават, ще бъде скоро една прелестна градина, ако сляпото и глупаво потисничество не на правителството, но на турската администрация ги оставят да обработват земята в малко по-голяма сигурност – те имат страст към земята.

Алфонс-Мари – Луи дьо Ламартин (1832–1833)

Задача 1:

А) Прочетете внимателно Док. 1–3. Открийте думите и изразите, с които са описани българите. Попълнете в тетрадките си таблица, като включите в нея следните показатели:

- физически облик;
- облекло;
- местоживеене;
- религиозна принадлежност;
- качества на българите;
- отношение към свободата и чуждите потисници.

XV–XVII в.	
XVIII в.	
XIX в.	

- Б) Обсъдете промяната във френското възприятие за българите през различните периоди. Обяснете на какво се дължат тези различия.
- В) Съставете писмено обобщен образ на българина в началото на Възраждането.

ОБОБЩАВАЩ ВЪПРОС: Кои от изброените от френските пътешественици качества на българина откривате и днес?